

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคนาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบและแนวคิดการสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเรื่องราวชีวิตของผู้ต้องขังหญิง 3 คน ผู้ได้รับความกดดันจากครอบครัวนำไปสู่การเป็นฆาตกร ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวความคิดนาฏศิลป์และการละคร มาใช้เป็นหลักในการทำผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ชิ้นนี้

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการแสดงที่สามารถจำแนกตามองค์ประกอบของการแสดงได้ 8 ประการ ได้แก่ 1) บทการแสดง เป็นบทที่ได้มาจากชีวิตจริงของผู้หญิง 3 คน นำมาเรียบเรียงใหม่โดยเรียงลำดับจากเรื่องราวที่ได้รับความกดดันน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด 2) นักแสดง มีคุณสมบัติทางด้านการแสดงออกทางอารมณ์ และด้านการเคลื่อนไหวเพื่อการแสดง 3) ลีลา ใช้ลีลาท่าทางที่เป็นการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ และมีลีลาการเคลื่อนไหวที่สื่อถึงการเล่าเรื่อง 4) เครื่องแต่งกาย ใช้การแต่งกายที่มาจากบุคลิกของตัวละครในเรื่องนั้น ๆ 5) ดนตรีและเสียงประกอบการแสดง มาจากการกระทบกันของสรีระร่างกายนักแสดง ประกอบกับเสียงของเครื่องดนตรีคลาริเน็ต และใช้ดนตรีเสียงสังเคราะห์จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 6) อุปกรณ์ประกอบการแสดงเป็นสิ่งของที่ใช้เป็นกิจวัตรประจำวันในครัวเรือน 7) การออกแบบพื้นที่ ใช้พื้นที่ที่มีขอบเขตจำกัดให้มีความรู้สึกไม่เป็นอิสระเหมือนโดนกักขังไว้ 8) การออกแบบแสง ให้ความรู้สึกที่แสดงถึงความรุนแรง

นอกจากนี้ ยังได้แนวความคิดมาใช้หลังจากการสร้างสรรคผลงานแล้วทั้งสิ้น 8 ประเด็นคือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์และการละคร 2) แนวคิดทฤษฎีละครใหม่ 3) แนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ 4) แนวคิดองค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์ 5) แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง 6) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร 7) แนวคิดเกี่ยวกับการให้เกียรติคู่ครอง 8) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมนอกใจ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบถ้วนแล้วทั้ง 3 ประเด็น คือ ได้รูปแบบและแนวคิดหลังการสร้างสรรคนาฏศิลป์ และได้สร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ หัวข้อเรื่อง “การสร้างสรรคนาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” โดยการนำเสนอผลงานการแสดงเป็นการนำเสนอในรูปแบบนามธรรม ที่ใช้การแสดงในทะลุละครใหม่ ประเภทละครกายภาพและนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ มาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์นี้

คำสำคัญ: งานสร้างสรรค์/ นาฏศิลป์/ หญิง/ ความกดดัน/ ฆาตกร

Abstract

“The Creation of Dance Reflecting Female's Pressure Leading to Murder” is a creative research thesis, with the objective to explore the creative concepts and forms of a dance piece inspired by stories from 3 female convicts, whose family's pressure has led them to commit murder. Dance and Drama principles have also been applied to the creative processes.

The thesis demonstrates the creative process of the dance piece, devised from analyzing various aspects of the psyche of the pressure on the women, which consists of the following of 8 elements in the performing arts: 1) The script is based on real lives of the female convicts in ascending order (in terms of the amount of pressure). 2) The actresses possess similar acting abilities, which are the capacity to express emotions and physical movement for acting. 3) Dance movements are based on real-life movements and postmodern dance. 4) Costumes are devised from the characters' personalities and traits in the story. 5) Music and sound are from the actress' body, a solo clarinet and synthesized music. 6) Stage props are from household appliances. 7) Stage design evokes a feeling of being trapped. 8) Lighting design evokes the feeling of violence. Furthermore, there are 8 concepts being applied in the performance: 1) Theories of dance and drama 2) Mime theories 3) Post-Modern theories 4) Visual arts elements 5) Violence against women theories 6) Communication theories 7) Showing respect to partner theories 8) Cheating behavior theories

This thesis has already achieved its 3 objectives. First, the research found the pattern of dance. Second, the research found the concepts after the creation of dance. Third, the research found the pattern of dance and the concepts to create

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์สะท้อนความ กดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตรกรหญิง

ขวัญชนก ไชติมุกตะ*

นราพงษ์ จรัสศรี**

The Creation of Dence Reflecting Female's Pressure Leading to Murder

a performance under title “The Creation of Dance Reflecting Female’s Pressure Leading to Murder” which was presented as contemporary dance in Physical Theatre and Postmodern dance which are the principle of the performance.

Keywords: Creation/ Dance/ Female/ Pressure/ Murder

* ดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตร ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, quanchanok23@gmail.com

** ศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, thaiartmovement@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันถึงแม้ผู้หญิงได้รับสิทธิมากขึ้น แต่ก็ยังมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงที่ยังปรากฏอยู่ในสังคมไทย เพราะพื้นฐานของความคิดของคนไทยคิดว่า ผู้หญิงจะต้องด้อยกว่าผู้ชายเสมอ ซึ่งสามารถเห็นได้จากตัวอย่างพื้นฐานทางสังคมไทยที่ยังยึดถือกันอยู่ในปัจจุบัน เช่น ผู้หญิงไม่สามารถคบหาหรือสมรสกับผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่ามากได้เพราะอาจถูกสังคมประณาม แต่หากผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่าสามารถสมรสกับผู้หญิงที่มีอายุน้อยกว่ามากได้โดยไม่มีข้อครหา หรือในตัวอย่างที่ผู้ชายสามารถแต่งงานหลายครั้งได้โดยไม่มีผลเสีย แต่สำหรับผู้หญิงไทย หากสมรสหลายครั้งจะถูกผู้คนติฉินนินทา ซึ่งสามารถเห็นได้จากสื่อที่ออกข่าวเกี่ยวกับบุคคลในวงการบันเทิงหรือบุคคลที่เป็นที่รู้จักดีในสังคมไทยที่ได้กระทำการดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการลิดรอนสิทธิของผู้หญิง เช่น คดีที่เกี่ยวข้องกับการข่มขืนและการล่วงละเมิดทางเพศที่ผู้กระทำไม่ได้รับการลงโทษจากกฎหมายอย่างสาสมแก่ความผิดที่ได้กระทำ ปัญหาการหย่าร้าง เนื่องมาจากสาเหตุของการนอกใจภรรยา นอกจากนั้นแล้วยังมีปัญหาด้านเศรษฐกิจเข้ามาเป็นบทบาทสำคัญ ให้ผู้หญิงได้รับความกดดันจากครอบครัวมากขึ้น ซึ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุให้ผู้หญิงมีความรู้สึกเครียดและกดดัน หากเป็นกรณีที่ทำร้ายต่อจิตใจ ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินผู้หญิงมักมีความประสงค์อยากแก้แค้นเพื่อทวงสิทธิคืนจากผู้ที่ทำร้ายและเอาเปรียบ โดยจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ¹ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561 ได้รายงานสถิติปัญหาการหย่าร้างที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยอ้างอิงจากกระทรวงมหาดไทยพบว่า มีคู่สมรสที่หย่าร้างกันเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 มีคู่สมรสที่หย่าร้างกันถึง 118,598 คู่ ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 ได้มีคู่สมรสที่หย่าร้างกันมากขึ้นที่จำนวน 121,685 คู่ เพิ่มขึ้นถึง 3,087 คู่ นอกจากนั้นแล้วยังมีสถิติของผู้หญิงที่ถูกข่มขืนและปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย โดยจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ² เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2560 ได้มีรายงานการดำเนินงานของมูลนิธิปวีณาในการช่วยเหลือสังคมเด็ก-สตรี และผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ประจำปี พ.ศ. 2560 ตั้งแต่ 1 มกราคม-19 ธันวาคม 2560 มูลนิธิปวีณา ได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับหญิงผู้ถูกลิดรอนสิทธิ ได้แก่ ข่มขืนและอนาจาร 612 ราย ล่อลวง ค้าประเวณี ค้ามนุษย์ 123 ราย ทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย กักขัง 836 ราย แรงงานไม่เป็นธรรม 43 ราย ปัญหาครอบครัว 1,950 ราย และขอความเป็นธรรม 399 ราย ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังคงมีปัญหของการลิดรอนสิทธิของผู้หญิงจำนวนมากที่ปรากฏอยู่ในบันทึกจากการช่วยเหลือของมูลนิธิปวีณา หงสกุล ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่าผู้หญิงมากมายในประเทศไทยได้รับความกดดันจากการถูกระงับจากสังคมหลากหลายรูปแบบ เช่น สาเหตุของการหย่าร้างเนื่องมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากครอบครัว การถูกระงับ เช่น การถูกข่มขืนและอนาจาร การถูกล่อลวง การถูกทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย กักขัง ที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความอับอาย จึงเกิดความแค้นและความต้องการที่จะเอาคืน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการก่อคดีความผิดต่อชีวิต

ผู้วิจัยได้มีความสนใจสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคดีความผิดต่อชีวิต เนื่องจากต้องการหารูปแบบและแนวคิดที่ได้หลังการสร้างสรรคานาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง และการที่เลือกสร้างสรรค์ในประเด็นของผู้หญิงที่ก่อคดีความผิดต่อชีวิตนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้เติบโตมาในสังคมไทย ได้เล็งเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเอาเปรียบผู้หญิงมากมาย และปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมแม้เวลาจะผ่านไปเท่าใดแล้วก็ตาม จึงต้องการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงก่อนตัดสินใจก่อคดีฆ่า โดยการสร้างสรรค์นี้ได้แนวความคิดหลังการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้งสิ้น 8 แนวคิด โดยจำแนกออกเป็นแนวความคิดทางด้านศิลปกรรม และแนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยแนวความคิดทางด้านศิลปกรรม ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์และการละคร แนวความคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงทฤษฎีละครไมม์ แนวความคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ แนวความคิดองค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์ แนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร แนวความคิดเกี่ยวกับการให้เกียรติคู่ครอง แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์นอกใจ ผู้วิจัยได้แนวความคิดหลักการ

คำถามในการวิจัย

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแนวทางในการออกแบบงานนาฏศิลป์ โดยอาศัยสภาวะความกดดันในผู้หญิงที่ได้กระทำคดีความผิดต่อชีวิตมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งประเด็นคำถามตามองค์ประกอบการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ดังนี้

1. มีรูปแบบของผลงานการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์อย่างไร
2. ได้แนวความคิดหลังการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์อะไรบ้าง

1. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. “เดือนประจักษ์สะเทือนใจ จะไปไหนก็ไปซะ.” ไทยรัฐ (13 กุมภาพันธ์ 2561). วันที่สืบค้นข้อมูล 16 กุมภาพันธ์ 2561 (<https://www.thairath.co.th/content/1203403>).

2. มูลนิธิปวีณา. “มูลนิธิปวีณาช่วยเหลืองานรอบปี 60.” กรุงเทพธุรกิจ (25 ธันวาคม 2560). วันที่สืบค้นข้อมูล 9 มกราคม 2561 (<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/786365>).

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหารูปแบบในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง
2. เพื่อหาแนวคิดหลังการสร้างสรรค์นาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ หัวข้อเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง”

ขอบเขตของการวิจัย

1. เป็นการแสดงที่ผสมผสานระหว่างละครกายภาพ และลีลาการเต้นในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่
2. ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้หญิงที่ก่อคดีความผิดต่อชีวิตเพราะการถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนรอบครั

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

แนวคิดหลังจากการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” จะเป็นแรงกระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงความกดดันอันเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความเป็นฆาตกรหญิง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการวิจัยที่มุ่งเน้นการนำแนวความคิดทางด้านศิลปกรรมมาเป็นเหตุผลอ้างอิงได้แก่ ทฤษฎีการละครของละครไม่มี (Mime) มาใช้ในการสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวที่มุ่งให้ความสำคัญด้านการสื่อสารด้วยท่าทางในชีวิตประจำวัน ประกอบกับการนำทฤษฎีการละครในการเชื่อมโยงเรื่องราว ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ทฤษฎีทางด้านทัศนศิลป์มาใช้จัดวางองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ ผลงานการวิจัยการสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการนำเสนอถึงเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงเป็นสำคัญจึงนำกรอบแนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้ประกอบรวม อันได้แก่ แนวความคิดความรุนแรงต่อผู้หญิง ที่เป็นการกระทำความรุนแรงทางกายและใจต่อผู้หญิง แนวความคิดทฤษฎีการสื่อสาร ที่เป็นการแสดงที่มีการสื่อสารต่อนักแสดงด้วยกันและการสื่อสารกับผู้ชม แนวความคิดการให้เกียรติคู่ครอง ที่ใช้ในการแสดงของสามีที่ทำร้ายภรรยาและสามีที่นอกใจภรรยา แนวความคิดพฤติกรรมการณ์นอกใจ ที่ใช้ในการแสดงของสามีที่นอกใจภรรยา โดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ทั้งในรูปแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ สื่อสารสนเทศ ประสพการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยที่จะนำมาใช้เพื่อสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัย ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์ และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านองค์ประกอบของการแสดงอื่น ๆ ได้แก่ ครู อาจารย์ ที่มีความถนัดในด้านนั้น ๆ
3. ศึกษาผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่มีแนวความคิดใกล้เคียงกันกับการกดขี่ข่มเหงผู้หญิง
4. ศึกษาภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือการแสดงอื่น ๆ ที่มีแนวความคิดเกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิของผู้หญิง
5. ศึกษาสาเหตุของการทำให้ผู้หญิงก่อคดีความผิดต่อชีวิต โดยการสัมภาษณ์เจ้าตัว แพทย์ทางจิตเวช และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแก้ปัญหาให้กับผู้หญิง
6. ศึกษารูปแบบการแสดงละครไม่มี (Mime) และการแสดงละครกายภาพ (Physical Theatre) และศึกษารูปแบบการเคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบต่าง ๆ
7. คัดเลือกเรื่องและสร้างโครงเรื่องที่จะทำในผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์นี้
8. คัดเลือกนักแสดงที่มีคุณสมบัติตามสมควรที่ผู้วิจัยได้กำหนด
9. หารูปแบบในการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยการทดลองทำการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ อันได้แก่ การแสดงละครเวที การแสดงละครไม่มี (Mime) ในรูปแบบต่าง ๆ การแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ เป็นต้น
10. เชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตรวจสอบ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ เพื่อแก้ไขและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์

11. จัดโครงการการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ประกอบกับการให้แบบสอบถามแก่ผู้เข้าชมเพื่อได้รับการประเมินจากผู้ชมจากแบบสอบถามที่มีรูปแบบทั้งปลายปิดและปลายเปิด
12. สรุปผลการวิจัยและเชิญคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบ จากนั้นสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ เพื่อจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร (Related Research)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสารเป็นหลักฐานชิ้นสำคัญต่องานวิจัยสามารถนำมาใช้ในการอ้างอิงเพื่อก่อให้เกิดความเชื่อถือ โดยผู้วิจัยจำเป็นต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับประเด็นของผู้วิจัย ในการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ “การสร้างสรรคนาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลต่าง ๆ ทั้ง เอกสาร หนังสือ ตำรา บทความวิชาการต่าง ๆ อันประกอบไปด้วยเนื้อหาข้อมูลในกลุ่มต่อไปนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการละคร ข้อมูลเกี่ยวกับละครโม้ม (Mime) ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ ข้อมูลเกี่ยวกับนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ และข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของผู้ต้องขังหญิงคดีความผิดต่อชีวิตในทัณฑสถานหญิงกลาง” โดย นายณัฐกร ลักษณะชินดา เป็นต้น ที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลหลักในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิงนี้ การแสดงนั้นนอกจากสามารถใช้แนวความคิดทางด้านศิลปกรรมแล้วได้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้เป็นเหตุผลร่วมกันในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้

1.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (Interview)

ในผลงานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้หญิงที่ได้รับปัญหาจากครอบครัวจนเกิดความกดดันอันนำไปสู่การก่อคดีฆ่า อันเป็นหัวข้อที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญด้านข้อมูลปฐมภูมิที่เกิดจากประสบการณ์จริง ได้รับทราบถึงความรู้สึกของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการถูกเอาเปรียบ ซึ่งเป็นเรื่องที่อ่อนไหวและจำเป็นต้องดำเนินการขออนุญาตจริยธรรมการวิจัย เพื่อให้ถูกหลักการการดำเนินงานวิจัย จึงได้ทำการขออนุญาตจริยธรรมการวิจัยสำหรับการดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างถูกต้อง นอกจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังหญิงแล้วผู้วิจัยยังต้องทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกประเภทของการสัมภาษณ์ไว้เพียงรูปแบบเดียว คือ การสัมภาษณ์แบบรายบุคคล ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งมีหัวข้อในการสัมภาษณ์ ได้แก่ เรื่องราวการก่อคดีความผิดต่อชีวิต ประเด็นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้หญิงในสังคมไทย ประเด็นเกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างองค์ประกอบทางศิลปะที่ใช้ในการแสดง เช่น การสร้างสรรค์ดนตรี การออกแบบฉาก และการออกแบบแสงที่ใช้ในการแสดง เป็นต้น ซึ่งการจัดการเหล่านี้ทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ใน ผลงานวิทยานิพนธ์หัวข้อ “การสร้างสรรคนาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง”

1.3 สื่อสารสนเทศ (Information Technology)

ระบบสารสนเทศในปัจจุบันมีการเชื่อมต่อเครือข่ายที่สามารถทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษารูปแบบการแสดง หรือแนวความคิดการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ของผู้วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของสื่อสารสนเทศว่าเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่บรรจุข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการดำเนินงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยดำเนินการค้นคว้า ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อสารสนเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย “การสร้างสรรคนาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” เช่น รูปแบบการแสดงที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง รูปแบบการแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงความกดดันของผู้หญิง รูปแบบการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นจากประเด็นการฆาตกรรม เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้จะสามารถส่งเสริมให้ผู้วิจัยสามารถหารูปแบบการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

1.4 การสังเกตการณ์ (Observation)

การสังเกตการณ์เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัยเข้าร่วม และสังเกตในสิ่งที่เชื่อมโยงกับประเด็นที่ตนเองศึกษา และดำเนินการนำเอาสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เกิดแง่มุมใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้ โดยการสังเกตการณ์มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การสังเกตการณ์โดยสังเกตพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึกของผู้ต้องขังหญิง ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์เมื่อผู้ต้องขังหญิงเล่าถึงสาเหตุที่ได้ก่อคดีความผิดต่อชีวิต การสังเกตการณ์โดยการเข้าร่วมและปฏิบัติการฝึกซ้อมเทคนิคการเต้นรูปแบบใหม่และการแสดงจากศิลปิน

ที่มีชื่อเสียงหลายท่าน การสังเกตการณ์โดยการเข้าชมการแสดงละครเวที และการแสดงการสร้างสรรคทางนาฏศิลป์ที่มีประเด็นหรือแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้ จึงเป็นอีกขั้นตอนที่สำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการหารูปแบบและแนวความคิดที่ได้หลังการสร้างสรรคทางนาฏศิลป์ได้เช่นกัน

1.5 การสัมมนา (Seminar)

ปัจจุบันสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดง และนาฏศิลป์ได้จัดทำโครงการสัมมนาวิชาการอย่างมากมาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัย เช่น การสัมมนาในประเด็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์สร้างสรรค การสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการทำวิจัยเชิงสร้างสรรค ซึ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้วิจัยจะได้รับองค์ความรู้ทั้งด้านการจัดทำรูปแบบงานวิจัย กระบวนการสร้างสรรคนาฏศิลป์ ได้รับทราบถึงวิธีการคิดของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวความคิดที่หลากหลายในงานสัมมนานั้น ๆ และเกิดองค์ความรู้และมุมมองอันหลากหลายที่จะช่วยส่งเสริมผู้วิจัยในการดำเนินงานการวิจัยฉบับนี้ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1.6 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน (Artistic Qualification)

เกณฑ์มาตรฐานศิลปินเป็นกระบวนการนำบุคคลที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสม และนำมาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ โดยผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นในการคัดเลือกศิลปินผู้ภูวดินาฏศิลป์สร้างสรรคในประเทศไทยไว้ ดังนี้ มีความเชี่ยวชาญการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ มีรสนิยมที่ดี มีประสบการณ์ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นหลัง เป็นผู้มีการยอมรับการทำงานในสาขานาฏศิลป์ มีทั้งศิลปินในระดับชาติและนานาชาติ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นประเด็นที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าจะสามารถเป็นมาตรฐานสำหรับผู้วิจัยในการสร้างสรรคนาฏศิลป์ และสามารถส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้บรรลุวัตถุประสงค์และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

1.7 ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย (Personal Experience)

ผู้วิจัยเป็นผู้ที่ศึกษาในสาขาศิลปะการแสดง และมีประสบการณ์ในการสร้างสรรคผลงานการแสดงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ อีกทั้งเป็นผู้ที่รับชมการแสดงที่หลากหลาย ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้นำประสบการณ์ส่วนตัวที่มีความเชื่อมโยงกับหัวข้อการวิจัยในการออกแบบและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและรูปแบบของการแสดงที่ชัดเจนมากที่สุด จึงสามารถทำให้ตอบคำถามในการวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับการหารูปแบบและแนวความคิดที่ได้หลังการสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ได้ดียิ่งขึ้น

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยมีวิธีการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา วิธีการวิเคราะห์เอกสาร ร่วมกับการสังเกตการณ์ภาคสนาม

2.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ โดยพิจารณาแต่ละขั้นตอนของงานสร้างสรรคและจัดองค์ประกอบของการแสดงการสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์อย่างเหมาะสม

ผลการศึกษางานวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ตามคำถามงานวิจัยและวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบของการสร้างสรรคผลงาน

ผู้วิจัยได้สร้างสรรคนาฏศิลป์ตามหลักการขององค์ประกอบนาฏศิลป์ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การออกแบบบทการแสดง

ผู้วิจัยได้ออกแบบบทการแสดงจากการเข้าสัมภาษณ์ผู้ต้องขังหญิงผู้ก่อคดีความผิดต่อชีวิต 3 คนสาเหตุมาจากการได้รับความกดดันจากครอบครัว ผู้วิจัยจึงได้นำเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงจากผู้หญิง 3 คนนี้มาดัดแปลงและนำมาสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการเล่าเรื่องให้เป็นนามธรรม (Contemporary Dance) โดยนำเอาแก่นเรื่องของผู้หญิงที่เป็นผู้ต้องขังคดีความผิดต่อชีวิตมานำเสนอ โดย การแสดงองค์ที่ 1 ผู้หญิงถูกบุคคลในครอบครัวบังคับให้ฆ่า การแสดงองค์ที่ 2 ผู้หญิงถูกสามีทำร้าย การแสดงองค์ที่ 3 ผู้หญิงถูกสามีนอกใจ และการแสดงองค์ที่ 4 เป็นความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของผู้หญิงที่มีความรู้สึกถึงความกดดันที่เหมือนกัน ซึ่งยังอยู่ในความคิดของผู้หญิงทุกคน

1.2 การคัดเลือกนักแสดง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงจากความสามารถของนักแสดง โดยคัดเลือกเฉพาะนักแสดงที่มีทักษะการเคลื่อนไหวเพื่อการแสดง และต้องมีความสามารถทางด้านการเล่น (Acting) เป็นสำคัญ เพราะนักแสดงนั้นจะต้องสามารถออกอารมณ์ประกอบการเคลื่อนไหวร่างกาย

ทางนาฏศิลป์ (Dance Movement) ไปพร้อมกัน ซึ่งนักแสดงทั้งหมดเป็นนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสื่อสารการแสดง วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต สาเหตุที่ผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาเดียวกันนี้เพราะนักแสดงได้ร่วมงานกันหลายครั้งจึงง่ายต่อการกำกับ และการออกแบบลีลาท่าทางให้นักแสดง โดยเฉพาะลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายแบบกลุ่ม การเคลื่อนไหวร่างกายแบบคู่ที่ต้องมีการสัมผัสเนื้อตัวกัน นอกจากนี้การคัดเลือกนักแสดงจากสาขาวิชาเดียวกันยังทำให้ง่ายต่อการจัดคิวฝึกซ้อมนักแสดงอีกด้วย

1.3 การออกแบบลีลานาฏศิลป์

การออกแบบลีลานาฏศิลป์สร้างสรรค์นี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้เป็นท่าทางที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (Everyday Movement) และท่าทางการเต้นในรูปแบบหลังสมัยใหม่ (Post-Modern Dance) โดยได้นำรูปแบบการนำเสนอของพินา เบาซ์ (Pina Bausch) ที่มีการออกอารมณ์ สีหน้า ให้สอดคล้องกับท่าทางที่กำลังแสดงอยู่ การรับถ่ายน้ำหนักกระหว่างผู้ชายและผู้หญิง การออกเสียงตามความรู้สึกและร่างกายที่เคลื่อนไหว การไล่ระดับการเคลื่อนไหวจากช้าไปเร็ว การใช้สีหน้าที่เย็นชา การใช้ท่าทางการเคลื่อนไหวของมนุษย์ เทคนิคการล้มลงแล้วลุกขึ้น เทคนิคการเคลื่อนไหวร่างกายนิ่ง ๆ (Stillness) เป็นต้น นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังได้นำเอาเทคนิคการออกแบบท่าเต้นของมาร์ธา เกรแฮม (Martha Graham) ได้แก่ เทคนิคการหดตัวและการปล่อยออก (Contraction and Release) การทำท่าให้เป็นรูปเหลี่ยมต่าง ๆ มาใช้ในการออกแบบลีลาของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้ นอกจากนี้แล้วยังได้นำรูปแบบการนำเสนอของ นราพงษ์ จรัสศรี มาเป็นพื้นฐานความคิดในการออกแบบลีลาท่าทาง โดยนำเอาเทคนิคการใช้สีหน้าที่เย็นชา เทคนิคการเต้นแบบหลังสมัยใหม่ เทคนิคการใช้พื้นที่ข้างหน้าและพื้นที่ข้างหลัง (Foreground - Background)

1.4 การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนำเสนอการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิของผู้หญิง โดยยึดรูปแบบการนำเสนอของศิลปินพินา เบาซ์ (Pina Bausch) เป็นหลัก เพราะในชุดการแสดงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) นั้นได้ออกแบบให้นักแสดงหญิงแต่งกายในชุดสีแดงเพื่อให้มีความเด่นออกมาจากนักแสดงอื่น ซึ่งสีแดงมักมีความหมายถึง เลือด และความรุนแรง จึงสามารถนำมาใช้ในการแต่งกายของนักแสดงหญิงที่เป็นตัวละครที่ประสบปัญหา ผู้วิจัยจึงออกแบบการแต่งกายของนักแสดงหญิงทุกคนที่ประสบปัญหาให้มีสีแดง รูปแบบของการแต่งกายมีลักษณะเหมือนจริงมีการออกแบบให้เป็นในสมัยปัจจุบัน ลักษณะของการแต่งกายของนักแสดงเป็นไปตามบุคลิกของผู้หญิงเจ้าของเรื่องที่ประสบปัญหาจนทำให้ก่อคดีฆ่า โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตัวละครจากสภาพสังคม ประโยชน์ใช้สอย อาชีพ และฐานะทางสังคมของผู้หญิงทั้ง 3 คนนี้เป็นหลัก

1.5 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง

การออกแบบการสร้างสรรคานาฏศิลป์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ได้ง่ายและเป็นวัสดุที่มีหน้าที่ในการใช้สอยจริงที่สามารถหาใช้ได้ในครัวเรือน แต่อุปกรณ์บางประเภทผู้วิจัยได้นำมาให้นักแสดงใช้แล้วให้นักแสดงจินตนาการว่าเป็นสิ่งอื่น เช่น ผ้าสีแดง แทนเลือด ผ้าดิบ แทนจอฉายหนัง เปลห่อตัว แก้ว และเครื่องแต่งกายของกษัตริย์ และมีอุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีความหมายตรง เช่น มิดสปริง ปืนแก๊ป โช บันไดเชือก แก้ว ลูกโป่ง เป็นต้น ผู้วิจัยได้ออกแบบให้อุปกรณ์ที่มีความหมายตรงเหล่านี้มีลักษณะที่เหมือนจริงและใช้ได้จริง เช่น ปืนแก๊ป สามารถยิงและมีเสียงดังออกมาจริงจากกระสุนดินปืน มิดสปริงสามารถเสียบไปที่บุคคลได้และเหมือนจริงเพราะมิดสามารถกดเข้าได้ จึงทำให้ดูเหมือนมิดได้แทงเข้าไปในตัวคน เป็นต้น

1.6 การออกแบบสถานที่การแสดง

ผู้วิจัยได้เลือกใช้สถานที่บริเวณโรงใต้อาคารของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมใช้ในการจัดการแสดงด้วยลักษณะบริเวณโรงเป็นพื้นที่ที่สี่เหลี่ยม มีตะแกรงกันแทนกำแพง จึงทำให้สามารถชมการแสดงได้หลายจุด เช่นเดียวกันกับการเลือกจัดวางการแสดงไว้ตามจุดต่าง ๆ ได้หลายจุดเช่นกัน จึงทำให้สถานที่แห่งนี้มีมิติและเปิดกว้างสำหรับการจัดวางการแสดงได้มากขึ้น และสามารถทำลายกรอบความคิดที่กำหนดว่าการแสดงจะต้องอยู่บนเวทีเท่านั้น ซึ่งเหล่านี้สามารถนำเอาแนวความคิดของนาฏศิลป์เฉพาะพื้นที่ (Site Specific) มาใช้ในการออกแบบสถานที่นี้ด้วย ซึ่งสามารถอธิบายในหัวข้อการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่าของนาฏศิลป์เฉพาะพื้นที่ได้

1.7 การออกแบบดนตรีและเสียงประกอบการแสดง

การออกแบบเพลงและเสียงสำหรับการแสดง ผู้วิจัยได้ออกแบบให้การแสดงองค์ที่ 1 ไม่มีดนตรีแต่ใช้เสียงของนักแสดงประกอบกับลีลาท่าทางที่ทำให้มีเสียงแทนดนตรี มีบทพูดสั้น ๆ ได้แก่ ‘บังคับ’ ‘ฆ่า’ ‘มึงต้องฆ่า’ ‘ไม่ยอมฆ่า’ ‘ไม่ฆ่า’ เสียงปืนที่ออกมาจากปืนแก๊ปที่มีดินปืนเป็นกระสุน และเสียงที่เป็นเสียงการทำร้ายตนเอง เช่น เสียงทุบไปที่ตัวและหน้าของนักแสดง เสียงหายใจแรง เสียงร้อง เป็นต้น ผู้วิจัยได้ออกแบบให้การแสดงในองค์ที่ 2 - 4 ใช้เพลงประกอบการแสดงโดยได้สื่อสารกับผู้เล่นดนตรีประพันธ์เพลง กัมปนาท จันธิมา จึงมีการ

ใช้เครื่องเป่ามาเล่นสด 1 ชิ้น คือ คลาริเน็ต (Clarinet) ในการทดลองการแสดงองค์ที่ 2 จนถึงการแสดงองค์ที่ 3 และดนตรีของการแสดงองค์ที่ 4 นั้นใช้เป็นเสียงดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่ง กัมปนาท จันธิมา ได้อธิบายว่า “เป็นการใช้เครื่องดนตรีคลาริเน็ตเกี่ยวกับการดันสดของดนตรีอิเล็กทรอนิกส์และการออกแบบเสียง (Solo Clarinet with Live Electronic and Sound Design)”³

1.8 การออกแบบแสง

ผู้วิจัยได้มีการออกแบบแสงให้มีส่วนใหญ่ที่ได้นำมาใช้ในการแสดงคือแสงสีแดง เนื่องจากต้องการให้อารมณ์ของการแสดงให้ความรู้สึกเป็นทุกข์ มีความกดดัน การไม่ได้รับความยุติธรรม การกลั่นแกล้งของผู้หญิงและแสดงออกถึงความรุนแรง แสงโดยส่วนใหญ่ที่ใช้จึงมีความสว่างน้อย โดย “ชนิดของไฟที่ใช้ได้แก่ แอล อี ดี พาร์ (LED Par) พาร์ 64 (Par 64) พาร์ เนล (Par nel) และไฟที่ใช้ฉายเพื่อให้เห็นเงาจากหลังม่านให้คมชัดคือ ไฟ โปรไฟล์ (Profile)”⁴

2. แนวความคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรคผลงาน

ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อของแนวความคิดที่ได้หลังการสร้างสรรคผลงานทั้งสิ้น 8 แนวความคิด โดยจำแนกออกเป็นแนวความคิดทางด้านศิลปกรรม และแนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนี้

2.1 แนวความคิดทางด้านศิลปกรรม

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์และการละคร

ผู้วิจัยนำแนวความคิดของนาฏศิลป์และการละครนี้เป็นหลักในการสร้างสรรคผลงานนี้ เพราะการนำเสนอเป็นรูปแบบของการละครเนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินชีวิตจริงของผู้ต้องขังหญิงคดีฆ่า จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์มานำเสนอ โดยโครงเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิง 3 คน ได้รับความกดดันจากครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 เรื่อง และมีการแสดงทั้งสิ้น 4 องค์ของการแสดง องค์ที่ 1 ผู้หญิงถูกบังคับให้ฆ่า องค์ที่ 2 ผู้หญิงถูกสามีทำร้ายร่างกาย องค์ที่ 3 ผู้หญิงถูกสามีนอกใจ และองค์ที่ 4 เป็นความรู้สึกของผู้หญิงทั้ง 3 คนที่ได้รับแรงกดดันและมีความรู้สึกสะใจ กังวล ระวัง หวาดกลัว และกดดัน ที่เหมือนกันจากเหตุการณ์ที่ต่างกัน นอกจากนั้นแล้วการนำเสนอการแสดงนี้เน้นด้านอารมณ์ สีหน้า ท่าทางตามความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร จึงเรียกได้ว่าเป็นการนำเสนอทางด้านการละคร ทางด้านแนวความคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์ ผลงานการสร้างสรรคนี้มีการใช้ลีลาการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday Movement) มีการจัดองค์ประกอบและจัดวางพื้นที่ในการเคลื่อนไหว (Blocking) และลีลาการเคลื่อนไหวนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post-Modern Dance) และ นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) จึงเป็นการใช้แนวความคิดทางด้านนาฏศิลป์และการละครเข้าด้วยกัน

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงทฤษฎีละครไม่

ในงานสร้างสรรคผลงานนี้มีการนำเสนอการแสดงตระกูลละครไม่ (Mime) เป็นการแสดงที่แตกแขนงมาเป็นละครกายภาพ (Physical Theatre) เพราะการแสดงนี้มีการสื่อสารโดยนักแสดงไม่มีบทสนทนา ไม่มีการพูดที่เป็นประโยค ใช้การออกเสียงเป็นคำ ๆ โดยใช้แนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา (Simiology) มาใช้ในการแสดง เช่น คำว่า “บึ้ง” ในองค์ที่ 1 เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจว่าตัวละครนั้นได้ทำคดีฆ่ารูปแบบใด และการใช้เสียงออกมานั้นเพราะเสียงยังก้องอยู่ในความนึกคิดและยังก้องอยู่ในจิตใจของตัวละคร หลังจากนั้นได้พูดคำว่า “บังคับ” “ฆ่า” “มึงต้องฆ่า” โดยสลับกันพูดคนละคำนั้นเพื่อให้คำพูดนี้เป็นการแสดงออกสัญลักษณ์ เพื่อการสื่อสารถึงกรณีของผู้หญิงในการแสดงองค์ที่ 1 ถูกกระทำโดยการบังคับให้ก่อคดีฆ่า ในองค์ที่ 2 เกี่ยวกับผู้หญิงถูกสามีทุบตี มีเสียงร้องด้วยความเจ็บปวดของผู้หญิง และเสียงหอบหายใจ และเมื่อผู้หญิงได้ฆ่าสามีแล้วได้มีเสียงนักแสดงประกอบ 2 คนที่เป็นผู้หญิง เดินออกมาเจียบ ๆ พร้อมสลับกันพูดเบา ๆ ว่า “สะ” “ใจ” เป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ว่า ผู้หญิงมีความรู้สึกสะใจหลังจากที่ได้เอาคืนจากสามีที่เคยทำร้ายตน การแสดงนี้ได้ออกแบบให้ต้องออกสีหน้าท่าทางตามบทบาทและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น ๆ นักแสดงต้องออกเสียงตามความรู้สึก ได้แก่ เสียงร้องด้วยความเจ็บ เสียงกรีดเพราะความกดดันและความกลัว เสียงหัวเราะเพราะความสะใจ เสียงร้องไห้เพราะความเสียใจสำนึกผิด เป็นต้น การนำแนวคิดละครไม่ (Mime) มาใช้เนื่องจากการแสดงนี้ยึดรูปแบบการแสดงละครไม่ (Mime) ในสาขาละครกายภาพ (Physical Theatre) การออกเสียงและการใช้คำพูดในการแสดงทำให้การแสดงไม่ เป็นละครเจียบโดยสิ้นเชิง ผู้วิจัยจึงขอสรุปว่าการที่ผู้วิจัยได้นำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงทฤษฎีละครไม่ (Mime) นี้ เนื่องจากการแสดงไม่ได้เป็นละครพูด โดยไม่มีบทสนทนา ไม่มีการพูดแบบเต็มรูปประโยค ใช้คำพูดที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ มีการออกเสียงตามความรู้สึกของตัวละคร แต่การแสดงทั้งชุดการแสดงนี้มีการใช้ร่างกายเพื่อสื่อสารในการแสดงจึงจัดได้ว่าเป็นประเภทของการนำเสนอรูปแบบละครไม่ อีกประเภทหนึ่งและสามารถคำนึงถึงทฤษฎีละครไม่ (Mime) ได้เช่นกัน

3. กัมปนาท จันธิมา, “เสียงดนตรีอิเล็กทรอนิกส์,” สัมภาษณ์โดย ขวัญชนก โชติมุขตะ, 6 ธันวาคม 2560.

4. ปาลิตา สุกุชยานิช, “การออกแบบแสง” สัมภาษณ์โดย ขวัญชนก โชติมุขตะ, 6 ธันวาคม 2560.

2.1.3 แนวความคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

การสร้างสรรคนาฏศิลป์นี้ได้ออกแบบลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday Movement) และใช้แนวความคิดความเรียบง่าย (Simplicity) มีการออกแบบเครื่องแต่งกายที่มีความเรียบง่าย เพราะเป็นเครื่องแต่งกายที่สามารถใส่ได้ในชีวิตประจำวันออกแบบตามบุคลิกของตัวละคร ผู้วิจัยยังได้ออกแบบการใช้พื้นที่โดยมิได้ยึดติดว่านักแสดงจะต้องแสดงบนเวทีที่เดียวจึงมีการใช้พื้นที่อย่างเป็นอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นนี้ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักแสดงได้ใช้พื้นที่โดยรอบได้โอบอ้อมอารีของคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นพื้นที่ของการแสดงแนวคิดในประเด็นความคิดสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้ในการใช้พื้นที่ได้ เนื่องจากมีการใช้เสาสำหรับการปีนขึ้นไปกระโดดและลอดช่องระหว่างตะแกรงเหล็กกับเสา และยังมีการใช้พื้นที่การแสดงบนชั้นลอยในห้องกระจกใสเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงไปพร้อม ๆ กับการแสดงบนพื้นชั้นล่างในการแสดงองค์ที่ 1 และการใช้ห้องกระจกใสชั้นลอยเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงช่วงสุดท้ายในการแสดงองค์ที่ 4 แนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post-Modern Dance) ยังเสริมให้ผู้สร้างสรรค์มีความคิดนอกกรอบวัฒนธรรมไทย เช่น การทำให้ผู้ชมคิดและจินตนาการเองว่านักแสดงหญิงและนักแสดงชายเล่นบทศรัทธาที่ใช้การแสดงเงาหน้าและหลังมานโดยนักแสดงมิได้สัมผัสกัน เพื่อต้องการสื่อสารให้ผู้ชมทราบว่าสามีกำลังนอกใจภรรยา และให้ผู้ชมมีความรู้สึกคล้อยตามกับความเจ็บปวดของผู้หญิงที่โดนสามีนอกใจ เป็นต้น

2.1.4 แนวความคิดองค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์

องค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์ แยกออกเป็น 3 ประเภท

1) ความเป็นเอกภาพ (Unity) ผู้วิจัยได้ทำการจัดวางทางด้านทัศนศิลป์ให้มีความเป็นเอกภาพ ได้แก่ การแต่งบทให้มีความเป็นเอกภาพ เนื่องจากผู้หญิงทุกคนประสบปัญหาที่เป็นเรื่องภายในครอบครัว โดยได้รับความกดดันจากครอบครัว และมีความรู้สึกที่เหมือนกัน การออกแบบการแต่งกายที่เป็นเอกภาพ ผู้หญิงที่ประสบปัญหาและได้รับความกดดันได้แต่งกายเป็นสีแดง และนักแสดงชายแต่งกายในชุดสีดำ เพราะเป็นฝ่ายกระทำผู้หญิงจึงเป็นกลุ่มคนในด้านมืด จึงทำให้ความเป็นเอกภาพเกิดขึ้นตามการออกแบบสีของการแต่งกายของนักแสดงนี้

2) ความกลมกลืน (Harmony) การแสดงองค์ที่ 1 เกี่ยวกับผู้หญิงที่ถูกบังคับให้ฆ่า ผู้สร้างสรรค์ได้จัดกลุ่มผู้ชายดึงตัวผู้หญิงเข้ามาในกลุ่มให้เหมือนเป็นการดูดเข้ามาและนักแสดงหญิงได้ถูกจับมือให้ถือปืนยิง จึงเป็นการจัดองค์ประกอบและการเคลื่อนไหวให้มีความกลมกลืน

3) การตัดกัน (Contrast) มี 2 รูปแบบคือ การตัดกันของสี และการตัดกันของรูปทรง ขนาด สัดส่วน ซึ่งการตัดกันของสีของการแต่งกายของนักแสดงหญิงและนักแสดงชาย โดยนักแสดงหญิงแต่งกายสีแดงและนักแสดงชายแต่งกายสีดำ จึงทำให้การแต่งกายของนักแสดงหญิงที่มีสีแดงเด่นออกมาจากสีดำที่เป็นเครื่องแต่งกายของนักแสดงชาย แบบที่ 2 คือการตัดกันของรูปทรง ขนาด สัดส่วน ผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงที่มีน้ำหนักและส่วนสูงที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เห็นถึงความแตกต่างกันของระดับ (Level) ของนักแสดง เช่น การแสดงในองค์ที่ 1 กลุ่มนักแสดงชายได้ยกตัวนักแสดงหญิงขึ้น และมีนักแสดงชายที่สูงน้อยกว่าคนหนึ่งยืนแยกท่าบอย หรือในขณะที่นักแสดงชายมีความสูงที่สูงกว่านักแสดงหญิงมากและได้ยืนอยู่รอบ ๆ นักแสดงหญิง จึงทำให้ได้รับความรู้สึกถึงการถูกคุกคามถึงแม้ว่าในขณะนั้นนักแสดงชายยังมิได้ตีบทใด ๆ การออกแบบและการจัดองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้เห็นการตัดกันของรูปทรง ขนาด สัดส่วน และทำให้องค์ประกอบที่สร้างสรรค์ขึ้นมีความน่าสนใจและสามารถระลึกถึงความหมายอื่น ๆ มากขึ้น

2.2 แนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง

แนวคิดนี้เป็นการนำเสนอความคิดที่แสดงออกถึงการทำร้ายคุกคามผู้หญิงซึ่งเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมทุกช่วงของการแสดง ได้แก่ การแสดงองค์ที่ 1 ผู้หญิงถูกบังคับให้ฆ่า โดยนักแสดงชายตีบทโดยการทำร้ายคุกคาม (Physical Abuse) นักแสดงหญิง มีการใช้การรุมจับตัวนักแสดงหญิงให้ดูเหมือนเป็นการกดขี่ข่มเหง ทำร้าย และมีการบังคับโดยจับตัวนักแสดงหญิงเข้ากลุ่มและจับมือให้ถือปืนยิงเพื่อเป็นการบังคับให้ฆ่า การแสดงองค์ที่ 2 ผู้หญิงถูกสามีทำร้าย (Physical Abuse) ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งการแสดงองค์ที่ 2 นี้มีความชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิดนี้มากที่สุด ซึ่งลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวแบบคู่ระหว่างนักแสดงชายและนักแสดงหญิงโดยส่วนใหญ่เป็นลีลาท่าทางที่แสดงออกถึงการทำร้ายและเป็นการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ลีลาท่าทางความรุนแรงต่อผู้หญิงนี้จบสิ้นในช่วงที่ผู้หญิงตัดสินใจฆ่าสามีเพื่อเป็นการป้องกันตัว ในการแสดงองค์ที่ 3 สามีนอกใจภรรยา แม้ประเด็นนี้มิใช่ความรุนแรงที่กระทำทางร่างกาย แต่เป็นความรุนแรงต่อสภาพจิตใจ (Emotional Abuse) ของผู้หญิงที่เป็นภรรยาซึ่งอาจส่งผลให้มีสภาพจิตใจผิดปกติ และสามารถทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ การแสดงในองค์ที่ 4 แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้หญิง ได้แก่ ความสะใจ ความต้องการล้างแค้น ความกลัวและระแวง ความกดดัน ซึ่งการแสดงในช่วงนี้มีการกระทำต่อผู้หญิงทางร่างกาย เพราะนักแสดงชายจะใช้ความรุนแรงต่อคู่แสดงของตนด้วยการลาก การดึงแขนจากโซ่ที่คล้องผู้หญิงคู่แสดงของตนไว้ ทำให้ผู้ชมเห็นถึงความรุนแรงต่อผู้หญิงที่แสดงออกมาแม้ว่าลีลาท่าทางไม่มีการทำร้าย ทบตีแต่อย่างใด ดังนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับ

ความรุนแรงต่อผู้หญิงนี้จึงเป็นประเด็นหลักทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้ได้ในการสร้างสรรคานาฏศิลป์นี้

2.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร

การสร้างสรรคานาฏศิลป์นี้มีการสื่อสารในแบบของการสื่อสาร 2 รูปแบบ คือการสื่อสารกันระหว่างนักแสดงด้วยกันเอง และการแสดงที่สื่อสารกับผู้ชม

1) การสื่อสารกันเองระหว่างนักแสดง ได้แก่ การออกท่าทางที่สื่อสารกัน เช่น การส่งสายตาหรือสัมผัสกันระหว่างนักแสดงเพื่อให้รู้ถึงกันและสามารถทำการแสดงให้ดำเนินต่อไปได้ ซึ่งต้องมีอยู่ตลอดการแสดง

2) การสื่อสารโดยการแสดง การออกอารมณ์และสีหน้า กิริยาท่าทาง การจัดองค์ประกอบเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจความหมาย เช่น การแสดงที่ใช้เงาในการแสดงโดยมีนักแสดงชายอยู่หน้าม่านและนักแสดงหญิงอยู่หลังม่าน นักแสดงชายทำท่าแอ่นหน้าและนักแสดงหญิงทำท่าโค้งหลัง และมีแสงเงาที่ทำให้เห็นเป็นเงาที่อยู่คนละตำแหน่ง แต่ทำให้จินตนาการว่านักแสดงกำลังเล่นบทอศักรยกันอยู่ ซึ่งเป็นการแสดงที่ไม่ได้กระทำจริงบนเวทีแต่ต้องการสื่อสารให้ผู้ชมทราบวาทละครในช่วงนั้นเกี่ยวกับการนอกใจภรรยา เป็นต้น

2.2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการให้เกียรติคู่ครอง

เป็นแนวความคิดที่ใช้ในการแสดงองค์ที่ 2 และ 3 เพราะการแสดงองค์ที่ 2 เป็นการทำร้ายทูปติภรรยา แสดงให้เห็นว่าเป็นการไม่ให้เกียรติคู่ครอง การแสดงในองค์ที่ 3 เป็นการนอกใจภรรยา การกระทำนี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่ให้เกียรติคู่ครอง เป็นการเหยียดหยามศักดิ์ศรีของคู่ครองที่อาจทำให้เกิดความแค้นและอาจแค้นด้วยการก่อคดีฆ่า

2.2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการนอกใจ

การสร้างสรรคานาฏศิลป์นี้สามารถอ้างถึงแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการนอกใจได้ในการแสดงองค์ที่ 3 เพราะเป็นการนอกใจภรรยาโดยผู้วิจัยออกแบบให้ตัวละครภรรยาได้รับความกดดันโดยออกแบบลีลาท่าทางให้ได้รับความกดดันและความอึดอัดทางร่างกาย จึงออกแบบให้นักแสดงหญิงบทภรรยาตีตัวไปข้างหน้าโดยนอนคว่ำอยู่ข้างล่างสุดและให้นักแสดงหญิงที่เป็นคู่กับนักแสดงชายรับบทสามีนอนอยู่บนหลังนักแสดงหญิงบทภรรยา โดยนักแสดงชายรับบทสามีมานอนทับนักแสดงหญิงที่เป็นคู่และทำบทอศักรยบนหลังของนักแสดงหญิงบทภรรยาและต้องเคลื่อนไหวไปข้างหน้า จึงทำให้ลีลานั้นนักแสดงได้รับความกดดันและความอึดอัดทางร่างกายจนทำให้นักแสดงหญิงบทภรรยาต้องพลิกตัวหงายขึ้นด้วยความอดทนต่อไปไม่ได้และได้ยิงปืนไปที่ตัวละครสามีและตัวละครคู่ของสามีในที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการสร้างสรรคเป็นผลงานการแสดง

วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้คือ การหารูปแบบในการสร้างสรรคทางนาฏศิลป์ การหาแนวความคิดที่ได้หลังการสร้างสรรคนาฏศิลป์ และการสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ ซึ่งผลการวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นคือการได้รูปแบบของการสร้างสรรคทางนาฏศิลป์ โดยถูกแบ่งออกเป็น 8 ประการ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง การออกแบบสถานที่การแสดง การออกแบบดนตรีและเสียงประกอบการแสดง การออกแบบแสง และการได้แนวความคิดหลังการสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ซึ่งได้แนวความคิดทางด้านศิลปกรรม และแนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 8 แนวความคิด ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์และการละคร แนวความคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงทฤษฎีละครใหม่ แนวความคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ แนวความคิดองค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์ แนวความคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร แนวความคิดเกี่ยวกับการให้เกียรติคู่ครอง แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการนอกใจ ซึ่งแนวความคิดเหล่านี้เป็นแนวความคิดที่สามารถนำมาอธิบายผลงานการสร้างสรรคานาฏศิลป์นี้ได้ครบถ้วน

การได้รูปแบบในการสร้างสรรคานาฏศิลป์และการได้รับแนวความคิดหลังการสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ และสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ หัวข้อเรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” โดยได้จัดทำการแสดงขึ้น ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นี่คือการได้ทำตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อที่กล่าวมา

3. การสร้างสรรคและเผยแพร่ผลงานการแสดง

ผู้วิจัยได้จัดแสดงนิทรรศการนำเสนอผลงานการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ ในวันพุธที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เวลา 19:30-20:30 น. ณ บริเวณด้านใต้โถงอาคาร ชั้น 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสร้างสรรคนาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตรกรหญิง

ขวัญชนก โชติมุกตะ
นราพงษ์ จรัสศรี

The Creation of Dence Reflecting Female's Pressure Leading to Murder

ภาพตัวอย่างที่ 1 และ 2
องค์ที่ 1 ผู้หญิงที่ถูกครอบครัวบังคับให้ฆ่า องค์ที่ 2 ผู้หญิงถูกสามีทำร้าย
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพตัวอย่างที่ 3 และ 4
องค์ที่ 3 ผู้หญิงถูกสามีนอกใจ องค์ที่ 4 ความคิดของผู้หญิงที่ยังหลอกหลอน
ที่มา: ผู้วิจัย

การอภิปรายผล

ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์การแสดงครั้งนี้ ได้แก่ การได้รูปแบบของการแสดงที่เป็นการผสมผสานกันระหว่างนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post-Modern Dance) และการแสดงละครกายภาพ (Physical Theatre) ซึ่งนำเสนอในรูปแบบของนาฏกรรม (Contemporary Dance) และทั้ง 8 องค์ประกอบของการแสดงล้วนค้นพบสิ่งใหม่ทั้งสิ้น

1. การออกแบบบทการแสดง ได้บทการแสดงที่นำมาจากเรื่องจริงของผู้ต้องขังหญิงที่ถูกกลั่นแกล้งในคดีความผิดต่อชีวิต
2. การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักแสดงกลุ่มใหม่ที่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับละครกายภาพ แต่เมื่อทำการทดลองฝึกซ้อมการแสดงประเภทรูปนี้พบว่า นักแสดงสามารถทำการแสดงได้ดีขึ้นจนถึงดีขึ้นมากตามลำดับ
3. การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ได้ลีลาท่าทางนาฏศิลป์ และการจัดองค์ประกอบทางศิลปะใหม่ เช่น การจับกลุ่มรวมกันแล้วดึงนักแสดงหญิงให้เข้าไปในกลุ่มแล้วบังคับให้จับป็น เช่น การแสดงในองค์ที่ 1 ดังภาพตัวอย่างที่ 1 ลีลาการทำร้ายภรรยาในการแสดงองค์ที่ 2 โดยการจับแขนของนักแสดงหญิงบทรภรรยาไว้แล้วเหยียบไปที่หลังแล้วยื้อตัวขึ้นและลง 3 ครั้ง ดังภาพตัวอย่างที่ 2 การเคลื่อนไหวโดยการถีบคลานไปข้างหน้าและการทับซ้อนกัน 3 คน ในการแสดงองค์ที่ 3 ดังภาพตัวอย่างที่ 3 นอกจากนั้นแล้วยังได้ค้นพบเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการแสดง เช่น เทคนิคการใช้พื้นที่เบื้องหน้าและพื้นที่เบื้องหลัง (Foreground-Background) การแสดงคู่ของนักแสดงในบทบาทที่นักแสดงชายกำลังทำร้ายนักแสดงหญิงบทรภรรยาในการแสดงองค์ที่ 2 ผู้สร้างสรรค์ได้จัดวางให้นักแสดงหญิงนั่งอยู่ในตำแหน่งพื้นที่ข้างหลังและนักแสดงชายอยู่ในพื้นที่ข้างหน้า เมื่อนักแสดงชายทำท่าตบและเตะนักแสดงหญิงจึงไม่โดนตัวนักแสดงหญิงเพราะทั้งสองอยู่คนละตำแหน่งกัน และการแสดงโดยการให้ผู้สร้างสรรค์ได้จัดวางให้นักแสดงอยู่คนละตำแหน่งกันโดยอยู่หน้าและในมาน โดยผู้แสดงเล่นบทบาทคล้ายการทำลีลาทำอศรรักษ์กันโดยไม่ได้นอนตัวกัน เป็นต้น

4. การออกแบบเครื่องแต่งกาย มีการออกแบบการแต่งกายสำหรับนักแสดงหญิงโดยใช้สีแดงที่ได้พัฒนามาจากการแสดงของพินา บาซ์ (Pina Bausch) โดยผู้สร้างสรรค์ออกแบบเพิ่มเติมให้ชุดที่สวมใส่เป็นชุดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นชุดที่ใกล้เคียงกับบุคลิกภาพและอาชีพของตัวละคร

5. การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ได้ค้นพบว่ามีอุปกรณ์ที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ของอุปกรณ์ ได้แก่ ปืนแก๊ป มีดพลาสติกที่คล้องมือและโซ่ ลูกโป่งและกระดาศเหล็กซ์ฟอยด์ และอุปกรณ์ที่ใช้นอกวัตถุประสงค์ของอุปกรณ์ ผ้าที่ใช้จึงฉวยเงา สามารถนำมาใช้เป็นเปล แก้ว และเครื่องแต่งกายของกษัตริย์ และผ้าสีแดง แทนเลือด เป็นต้น

6. การออกแบบสถานที่การแสดง เป็นการใช้สถานที่ใต้โถงอาคาร คณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ของนาฏศิลป์ท่านอื่นได้ทำการแสดงมาแล้ว แต่ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า พื้นที่ระหว่างเสากับตะแกรงเหล็กสามารถออกแบบให้นักแสดงลอดผ่านได้ จึงออกแบบให้นักแสดงชายได้ปีนเสาเพื่อหลบหนีความผิดแล้วเอาตัวลอดผ่านช่องระหว่างเสาและเหล็กบนชั้นลอยไปและสามารถขึ้นไปทำการแสดงต่อในห้องกระจกใสชั้นลอยได้ โดยการแสดงในห้องกระจกใสชั้นลอยเมื่อทำการแสดงด้านในจะเห็นแต่ภาพของนักแสดงเหมือนกับอยู่ในจอทีวี หากต้องการได้ยินเสียงของนักแสดงและนักแสดงได้ยินเพลง ผู้จัดทำจะต้องติดตั้งไมล์โครโฟนและลำโพงในห้องนั้นด้วย โดยการแสดงในห้องกระจกใสชั้นลอยดังภาพตัวอย่างที่ 4

7. การออกแบบดนตรีและเสียงประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าการออกแบบการแสดงโดยการไม่มีดนตรีจะทำให้ผู้ชมอยู่ในความเงียบและมีสมาธิในการรับชมการแสดงมากขึ้น โดยการแสดงในองก์ที่ 1 ได้ใช้เสียงของนักแสดง และการใช้คำพูดที่ไม่เป็นรูปประโยค การได้ยินเสียงของการทำร้ายทรมานตนเองของนักแสดง เสียงอุทานและเสียงหายใจแรง เสียงปืน เป็นต้น นอกจากนั้นยังค้นพบว่าการใช้เครื่องเป่าคลาริเน็ตเดี่ยว (Solo Clarinet) สามารถทำให้บรรยากาศหดหู่ เหมาะสำหรับการแสดงในองก์ที่ 2 ที่เกี่ยวกับการถูกสามีทำร้าย และการใช้ดนตรีอิเล็กทรอนิกส์จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ยังสามารถทำให้การแสดงในองก์ที่ 3 และองก์ที่ 4 มีความน่าสนใจมากขึ้น

8. การออกแบบแสง ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าการออกแบบแสงให้เป็นสีโทนร้อนและสีแดงโดยส่วนใหญ่ และการใช้แสงสว่างน้อย ทำให้ผู้ชมรับรู้ถึงความทุกข์ความอึดอัด ความกดดันและการสื่อสารถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการแสดง จึงสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ชมคล้อยตามได้มากขึ้น

องค์ประกอบทั้ง 8 นี้เป็นความรู้ใหม่แก่ผู้วิจัยที่ได้จากการทำการทดลองการสร้างสรรคานาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตรกรหญิงนี้

การวิจารณ์

การแสดงการสร้างสรรคานาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตรกรหญิง เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2560 นี้ มีผู้เข้าชมการแสดงทั้งสิ้นจำนวน 67 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 62.69 ของผู้เข้าชมการแสดง โดยมีการวิจารณ์เกี่ยวกับการแสดงที่เป็นคำถามปลายปิดที่ใช้ในแบบสอบถามที่เป็นการสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบทางนาฏศิลป์ทั้ง 8 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวความคิดในการแสดง (Concept) มากที่สุดร้อยละ 42.86 มากร้อยละ 45.24 ปานกลางร้อยละ 11.90 ด้านบทการแสดง (Plot) แยกเป็น 1) การลำดับเรื่องราวในการแสดง มากที่สุดร้อยละ 45.24 มากร้อยละ 40.48 ปานกลางร้อยละ 14.29 2) การสื่อสารเรื่องราวในการแสดง มากที่สุดร้อยละ 42.86 มากร้อยละ 42.86 ปานกลางร้อยละ 14.29 3) ความสอดคล้องของแนวคิดและบทการแสดง มากที่สุดร้อยละ 45.24 มากร้อยละ 38.10 ปานกลางร้อยละ 16.67 ด้านนักแสดง (Performer) 1) จำนวนนักแสดง มากที่สุดร้อยละ 37.71 มากร้อยละ 59.52 ปานกลางร้อยละ 4.76 2) ความสามารถหรือทักษะของนักแสดง มากที่สุดร้อยละ 38.10 มากร้อยละ 50.00 ปานกลางร้อยละ 11.90 ด้านการออกแบบลีลา (Choreography) 1) ความงดงามของลีลาท่าทางในการแสดงมากที่สุดร้อยละ 26.19 มากร้อยละ 52.38 ปานกลางร้อยละ 21.43 2) การสื่อความหมายของลีลาท่าทางในการแสดง มากที่สุดร้อยละ 40.48 มากร้อยละ 47.62 ปานกลางร้อยละ 11.90 ด้านการออกแบบดนตรี (Music) 1) อารมณ์และความรู้สึกของดนตรีประกอบการแสดง มากที่สุดร้อยละ 45.24 มากร้อยละ 40.48 ปานกลางร้อยละ 11.90 น้อยร้อยละ 2.38 2) แนวเพลงหรือวิธีการเลือกใช้นักร้องในการแสดง มากที่สุดร้อยละ 38.10 มากร้อยละ 42.86 ปานกลางร้อยละ 16.67 น้อยร้อยละ 2.38 ด้านการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง (Props) 1) อุปกรณ์ประกอบฯ สอดคล้องกับแนวความคิด มากที่สุดร้อยละ 30.95 มากร้อยละ 42.86 ปานกลางร้อยละ 26.19 ด้านออกแบบพื้นที่แสดง (Acting Area) 1) ขนาดของพื้นที่ที่ใช้แสดงผลงาน มากที่สุดร้อยละ 47.62 มากร้อยละ 42.86 ปานกลางร้อยละ 11.90 2) ความคุ้มค่าในการใช้สอยพื้นที่ในการแสดงมากที่สุดร้อยละ 40.48 มากร้อยละ 42.86 ปานกลางร้อยละ 14.29 น้อยร้อยละ 2.38 ด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume) 1) ความสวยงามของรูปแบบและสีเครื่องแต่งกาย มากที่สุดร้อยละ 26.19 มากร้อยละ 47.62 ปานกลางร้อยละ 21.42 น้อยร้อยละ 4.76 2) ความสอดคล้องของแนวคิดกับเครื่องแต่งกาย มากที่สุดร้อยละ 28.57 มาก

ร้อยละ 54.76 ปานกลางร้อยละ 14.29 น้อยร้อยละ 2.38 ด้านการออกแบบแสง (Lighting) 1) แสงมีความสอดคล้องกับการแสดง มากที่สุดร้อยละ 50.00 มากร้อยละ 35.72ปานกลางร้อยละ 14.29

การวิจารณ์เกี่ยวกับการแสดงโดยการให้สัมภาษณ์ และการตอบคำถามแบบปลายเปิด ผู้ที่ได้รับชมการแสดงมักให้คำติชมเกี่ยวกับการแสดงว่า การแสดงนี้สามารถทำให้ผู้ชมมีอารมณ์คล้อยตามการแสดงของนักแสดงผ่านลีลาท่าทางของความกดดันที่เกิดขึ้นในผู้หญิงที่ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ขึ้น โดยเฉพาะการแสดงในองก์ที่ 3 มีผู้ชมการแสดงหลายท่านได้ให้ความเห็นว่าสามารถมีความรู้สึกเกี่ยวกับความกดดันและความคับแค้นใจจากการได้รับชมการแสดงในช่วงการแสดงลีลาท่าทางที่นักแสดงทับซ้อนกัน 3 คน จึงสามารถแสดงออกถึงความกดดันตามบทบาทที่ได้รับจากการแสดงและสามารถทำให้ผู้ชมที่เคยมีประสบการณ์จากการโดนคู่รักนอกใจคล้อยตามได้เป็นอย่างดี

การสรุปเนื้อหา

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดลองในหัวข้อ การสร้างสรรคนาฏศิลป์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง ทั้งสิ้น 5 ครั้ง โดยจำแนกเป็นการทดลองโดยไม่ได้จัดการแสดง 4 ครั้งและการทดลองครั้งสุดท้ายที่เป็นการจัดการแสดง 1 ครั้ง โดยรูปแบบการสร้างสรรคเป็นการแสดงละครไมม์ (Mime) ในรูปแบบละครกายภาพ (Physical Theatre) ที่มีการผสมผสานกับลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post- Modern Dance) และการนำเสนอในรูปแบบของนาฏกรรม (Contemporary Dance) โดยการสร้างสรรค์นี้มีการออกแบบให้องค์ประกอบทางนาฏศิลป์ครบทั้ง 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง การออกแบบสถานที่แสดง การออกแบบดนตรีและเสียงประกอบการแสดง และการออกแบบแสง และได้แนวความคิดหลังการสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์รวมทั้งสิ้น 8 แนวความคิด โดยจำแนกออกเป็นแนวความคิดทางด้านศิลปกรรม ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์และการละคร แนวคิดทฤษฎีละครไมม์ (Mime) แนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post Modern Dance) แนวคิดองค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์ แนวความคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร แนวคิดเกี่ยวกับการให้เกียรติคู่ครอง และแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์นอกใจ เป็นต้น ข้อมูลข้างต้นนี้ได้ตอบคำถามของการวิจัย และได้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วทั้งสิ้นเนื่องจากสามารถหารูปแบบการสร้างสรรคนาฏศิลป์ได้แนวความคิดหลังการสร้างสรรคผลงานทางนาฏศิลป์ และได้จัดทำการแสดงขึ้น จึงครบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อที่ได้ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

งานวิจัยนี้เป็นงานที่นำศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เข้าร่วม โดยนำโครงเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตจริงของปुरुชนมาใช้ในการแสดง โดยเฉพาะเรื่องราวที่ทำให้เกิดการสะเทือนใจ ผู้วิจัยจะต้องระมัดระวังโดยหาความรู้เกี่ยวกับการสนทนาและการตั้งคำถามกับผู้มีส่วนร่วม ๆ จึงต้องมีการศึกษาและฝึกฝนเกี่ยวกับจิตวิทยาในการสื่อสารกับบุคคลที่มีปัญหาเหล่านี้ มิฉะนั้นการที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลและต้องตั้งคำถามการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องราวอันน่าสะเทือนใจนี้อาจทำให้เกิดผลเสียแก่ผู้มีส่วนร่วมๆ จึงแนะนำให้ผู้วิจัยท่านอื่น ๆ ตระหนักถึงประเด็นนี้เป็นอย่างมากในการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. “เตือนประโยคสะเทือนใจ จะไปไหนก็ไปชะ.” ไทยรัฐ. (13 กุมภาพันธ์ 2561).

(<https://www.thairath.co.th/content/1203403>).

กัมปนาท จันธิมา. “เสียงดนตรีอิเล็กทรอนิกส์.” สัมภาษณ์โดย ขวัญชนก โชติมุขตะ. 6 ธันวาคม 2560.

จะเด็จ เชาวน์วิไล. “เปิดสถิติความรุนแรง สามเษภรรยาฆ่ามากกว่าภรรยาฆ่าสามี นักสิทธิสตรีแนะ 5 ข้อ แก้ปัญหาได้อยู่หมัด.” มติชนออนไลน์.

1 เมษายน 2560 (<https://www.matichon.co.th/news/406869>).

ฉลาดชาย รมิตานนท์. *เล่าเรื่องเบื้องต้น สตรีศึกษา สตรีนิยม*. กรุงเทพฯ : วนิดาการพิมพ์. 2555.

ชลุต นิมเมสมอ. *องค์ประกอบของศิลปะ Composition of Art*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์. 2554.

ณัฐกร ลักษณะชินดา. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของผู้ต้องขังหญิงคดีความผิดต่อชีวิตในทัณฑสถานหญิงกลาง”. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.

ปาลิตา สกฤษชัยวานิช. “การออกแบบแสง.” สัมภาษณ์โดย ขวัญชนก โชติมุขตะ. 6 ธันวาคม 2560.

การสร้างสรรคนาฏยศิลป์สะท้อนความ กดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง

ขวัญชนก โชติมุขตะ
นราพงษ์ จรัสศรี

The Creation of Dence Reflecting Female's Pressure Leading to Murder

มูลนิธิปวีณา. “มูลนิธิปวีณาโชว์ผลงานรอบปี 60.” กรุงเทพฯธุรกิจ. 9 มกราคม 2561 <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/786365>.